

ДОВІДКА
ПРО КОНСУЛЬТАЦІЇ З ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У ПРОЦЕСІ
СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ
проекту документа державного планування –
«Програма економічного і соціального розвитку Сумської міської
територіальної громади на 2023 рік»
та звіту про стратегічну екологічну оцінку

У відповідності до статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі Закону) в рамках консультації з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки проект документа державного планування, звіт про стратегічну екологічну оцінку та повідомлення про оприлюднення цих документів були подані Сумською міською радою до органів, зазначених у статтях 6, 7 та 8 Закону.

В рамках консультації з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки до Департаменту фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради надійшли зауваження та пропозиції від уповноважених органів: управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації, Департаменту захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Державної установи «Сумський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України». Копії листів представлені в додатку 1, 2, 3 та 4.

Яким чином у документі державного планування (ДДП) та звіті про стратегічну екологічну оцінку враховані зауваження і пропозиції, подані відповідно до статті 13 Закону представлено в таблиці.

З урахуванням редакції звіту про СЕО та ДДП відповідно до зауважень та пропозицій, наданих Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України, Управлінням охорони здоров'я Сумської ОДА, Департаментом захисту довкілля та енергетики Сумської ОДА та Державною установою «Сумський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України», проект Програми пропонується до затвердження.

**Довідка про консультації з уповноваженими органами щодо стратегічної екологічної оцінки
Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік**

№	Уповноважений орган, що надав пропозиції/зауваження	Формулювання в проєкті ДДП/звіті про СЕО, до якого висловлено зауваження	Зауваження/пропозиція	Спосіб врахування*	Обґрунтування щодо включення/невключення пропозицій до Програми, виходячи з реальної можливості їх реалізації
До проєкту документа державного планування – «Програма економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік»					
1.	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	1.1 Проєкт Програми, розділ II «Мета, пріоритетні напрями, завдання та заходи Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» (підрозділ 2.3.4.1 «Охорона навколишнього природного середовища»)	Додатково доповнити заходами щодо: 1) створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду (не обмежуючись збереженням та розвитком існуючих) та формування екомережі (уточнивши захід щодо «збільшення площі зелених насаджень, належне утримання та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду); 2) консервація деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель; 3) відтворення лісів, створення нових та реконструкції існуючих полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень; 4) відновлення лучних, водно-болотних та інших антропогенно змінених екосистем; 5) створення і відновлення сіножатей та пасовищ; 6) реалізації добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель.	Не враховано	В пункті 1 зауваження не враховані, оскільки проєкт Програми містить аналогічні заходи. Зокрема, у підрозділі 2.3.4.1 «Охорона навколишнього природного середовища» розділу II «Мета, пріоритетні напрями, завдання та заходи Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» передбачено завдання «збільшення площі зелених насаджень, належне утримання та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду ». Крім цього, у завданні 4. «Охорона, утримання і розвиток природно – заповідного фонду, зелених зон і зелених насаджень міста» розділу 2.3.4.1. Охорона навколишнього природного середовища додатку 1 до проєкту Програми «Заходи з реалізації завдань Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» передбачено захід «Розроблення проєктів створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду та організації їх територій у межах СМТГ» . По пункту 3. Статтею 11 Лісового кодексу України визначено, що право комунальної власності на ліси набувається при розмежуванні в установленому законом порядку земель державної і комунальної власності, а також шляхом передачі земельних ділянок з державної власності в комунальну та з інших підстав, не заборонених законом.

Повноважень з відтворення лісів, створення нових та реконструкції існуючих полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень на землях комунальної власності, органам місцевого самоврядування статтею 33 Лісового кодексу України не надано.

Планування зазначених заходів можливе виключно за результатами лісовпорядкування, повноваження з ведення якого відповідно до статті 47 Лісового кодексу України покладено на всій території України на державні лісовпорядні організації.

По пункту 5. Відповідно до Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 року № 271-р, органи місцевого самоврядування не є відповідальними виконавцями заходу зі створення і відновлення сіножатей та пасовищ відповідно до науково обґрунтованих показників з урахуванням регіональних особливостей та природно-кліматичних умов.

По пунктах 2, 6. Статтею 36 Закону України «Про охорону земель» визначено, що захист земель сільськогосподарського призначення від ерозії, селів, підтоплення та інших видів деградації здійснюється на основі реалізації заходів, передбачених державними і регіональними програмами, відповідно до схем землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, робочих проєктів землеустрою.

В межах повноважень органів місцевого самоврядування, відповідно до Програми

					охорони навколишнього природного середовища Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки передбачено завдання 5 «Створення нових та реконструкція існуючих захисних насаджень на деградованих ерозійно небезпечних землях і вздовж поверхневих водних об'єктів» розділі «2.3.4.1. Охорона навколишнього природного середовища» додатку 1 «Заходи з реалізації завдань Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» до Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік.
		1.2. Проект Програми та Звіт про СЕО	Додатково врахувати наявність: 1) Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р; 2) Плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р; 3) рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (далі - НРДЗ) за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у	Не враховано	Проект Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік розроблено відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України», постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами), з урахуванням Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року, затвердженої рішенням Сумської міської ради від 24 грудня 2019 року № 6246 – МР, Стратегії регіонального розвитку Сумської області на 2021-2027 роки та Плану заходів з її реалізації на 2021-2023 роки, затверджених рішенням Сумської обласної ради від 11.12.2020, Стратегії відновлення

		<p>грунтах», а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямками «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ». Відповідні завдання і заходи щодо НРДЗ також зазначені у рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 №111/2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації»;</p> <p>4) Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;</p> <p>5) Плану заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;</p> <p>6) Національної економічної стратегії, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;</p> <p>7) Державної стратегії управління лісами України до 2035 року та операційним планом її реалізації у 2022-2024 роках, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 №1777-р;</p> <p>8) Цілей Сталого Розвитку, затверджених 70-ю сесією Генеральної асамблеї ООН (резолуція від 25.09.2015 70/1), серед іншого з урахуванням Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та розпорядження</p>		<p>та розвитку економіки Сумської області на 2022-2024 роки, затвердженої розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації – керівника обласної військової адміністрації від 18.07.2022 №228-ОД.</p> <p>Необхідно зазначити, що в проекті Програми визначені основні пріоритетні напрями та завдання розвитку громади, оскільки крім зазначеної Програми діє 32 цільові (комплексні) програми СМТГ, у яких визначаються конкретні завдання/заходи у відповідній сфері/галузі з урахуванням стратегічних та програмних документів, які, зокрема, визначають цілі та пріоритети державної політики у відповідній сфері діяльності.</p> <p>Цілі та заходи проекту Програми узгоджуються з Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, що в свою чергу узгоджуються з переліченими документами.</p> <p>Питання пом'якшення та адаптації до змін клімату враховано в звіті про СЕО (підрозділ 3.10 розділу 3) відповідно до Схеми висвітлення кліматичних питань в документах державного планування та при виконанні стратегічної екологічної оцінки.</p>
--	--	---	--	--

			<p>Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку» (далі – моніторинг ЦСР);</p> <p>9) Ріо - Конвенцій та інших міжнародних угод природоохоронного спрямування</p>		
До Звіту про стратегічну екологічну оцінку					
1.	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	2.1 Звіт про СЕО	<p>У Звіті пропонуємо додатково опрацювати наведення повної та взаємоузгодженої між окремими розділами інформації щодо визначення, опису та оцінювання наслідків для всіх передбачених статтею 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» складових довкілля - флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодії цих факторів.</p> <p>Зокрема, не наведена інформація щодо матеріальних активів та об'єктів культурної спадщини.</p> <p>Інформацію щодо природоохоронних територій та об'єктів, впливу на них та наслідків для них пропонуємо уточнити, з урахуванням визначення згідно з пунктом 9 додатку до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» («Природоохоронні території та об'єкти - території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти екомережі,</p>	Враховано	Інформація міститься частково у розділі 2 (доповнено пунктом 2.1.6.), а також Розділ 3 Звіту викладено в новій редакції. Зокрема, в ньому наведено інформацію щодо визначення, опису, оцінювання наслідків для передбачених статтею 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» складових довкілля та природоохоронних територій та об'єктів, впливу на них та наслідків для них.

			території Смарагдової мережі, водноболотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО»).		
2.	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	2.2 Звіт про СЕО, пункт 2.1.5 розділу 2	<p>1) Приведення у відповідність даних щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду в межах територіальної громади.</p> <p>2) Оскільки на території громади розташована територія Смарагдової мережі UA0000303 – Upper Psel river valley, матеріали потрібно доповнити її описом, зазначити, яким чином впливатиме планована діяльність на територію Смарагдової мережі та описати, які заходи заплановано вжити для зменшення або запобігання впливу на територію Смарагдової мережі.</p>	Враховано	По пункту 1 зауважень. Необхідно зазначити, що у таблиці «Кількісні і якісні показники діяльності» розділу 2.3.4.1. проекту Програми вказано 7 одиниць територій та об'єктів природно-заповідного фонду, на яких реалізовано заходи зі збереження об'єктів природно-заповідного фонду (знаходяться у безпосередньому віданні Сумської міської ради), а у Звіті про СЕО наведена кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду (16 одиниць), які обліковуються на території СМТГ та знаходяться у віданні різних суб'єктів господарювання. Крім того, вказана інформація наведена в пункті 2.1.6., яким доповнено підрозділ 2.1 розділу 2. По пункту 2. Підрозділ 2.1 розділу 2 Звіту про СЕО доповнено пунктом 2.1.6. «Об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі», також інформація про природно-заповідний фонд міститься у розділі 3 (підрозділ 3.5.) «Природно-заповідний фонд та смарагдова мережа».
2.	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	2.3 Звіт про СЕО, Розділ 8	У розділі 8 Звіту розглянуто лише одну альтернативу, а саме нульовий сценарій. Відсутність опису альтернативних сценаріїв не дозволить виконати вимогу частини 6 статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон), відповідно до якої	Не враховано	Відповідно до статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Звіт про СЕО має містити обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися. В Розділі 8 Звіту про СЕО розглянуто «нульову альтернативу». Розгляд територіальної чи технічної альтернативи, не проводився. Будь-яка

			<p>замовник у довідці про консультації обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду.</p>		<p>територіальна альтернатива не можлива, так як проект ДДП проводився для конкретної громади, що обмежена територією. Територіальна альтернатива може розглядатися лише при реалізації конкретних проектів відповідно до завдань та заходів проекту ДДП, але така альтернатива буде обмежена межами території громади. Розгляд технічних альтернатив Звітом про SEO не проводився, оскільки завдання та заходи Програми, шляхи їх реалізації включені до проекту Програми за пропозиціями виконавчих органів Сумської міської ради, підприємств, установ та організацій. Шляхи реалізації завдань обрані відповідно до наявних ресурсів Сумської МТГ. Розгляд технічних альтернатив можливий лише при підготовці та реалізації конкретних проектів відповідно до визначених Програмою завдань та заходів.</p>
3.	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	2.4 Звіт про SEO, Розділ 9	<p>Розділ 9 Звіту має відповідати вимогам пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272, у розділі мають бути наведені:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання; - цільові значення кількісних та якісних показників, відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного 	Не враховано	<p>Запропоновані у Звіті заходи з моніторингу наслідків виконання Програми є достатніми для такого типу документа державного планування, який визначає основні пріоритети та завдання в різних напрямках розвитку громади. Проведення більш ґрунтовного моніторингу конкретних показників з виявленням їх відхилень від нормативних значень здійснюватиметься в рамках реалізації відповідних спеціальних програм.</p> <p>Фактичні значення показників будуть заповнюватись відповідно до статистичних та інших звітних даних року, наступного за звітним.</p>

			<p>планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - цільові значення кількісних та якісних показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення; - методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати; - періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями; - засоби і способи виявлення замовником наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку. 		
4	Департамент захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації	2.5 Звіт про SEO, Пункт 2.3. Розділу 2	У пункті 2.3 розділу 2 Звіту до SWOT-аналізу слабких та сильних сторін проекту ДДП відносно впливу на довкілля внесені чинники, які не стосуються стану навколишнього природного середовища (зростання цін на енергоносії та інші матеріальні ресурси, нестача інвестиційних ресурсів, дестабілізація сфери пасажирських перевезень та ін.).	Враховано	Виключено чинники, які не стосуються стану навколишнього природного середовища, зокрема, зростання цін на енергоносії та інші матеріальні ресурси; дестабілізація сфери пасажирських перевезень через вплив військової агресії РФ проти України. Також уточнено редакцію пункту щодо інвестиційних ресурсів, оскільки залучення інвестицій може відбуватись на різні напрямки, а саме: відтворення виробничого потенціалу, впровадження нових енерго-та ресурсо-ефективних технологічних процесів та інноваційних видів продукції.
5.	Департамент захисту довкілля та енергетики	2.6 Звіт про SEO, Розділ 3	Розділ 3 Звіту потребує доопрацювання з огляду на нижченаведене:	Частково враховано	По пункту 1 зауважень. Інформацію щодо ймовірних наслідків для довкілля в результаті реалізації завдань,

	Сумської обласної державної адміністрації		<p>1) інформацію щодо ймовірних наслідків для довкілля в результаті реалізації завдань, передбачених проектом Програми, доцільніше перенести у розділ 6 Звіту, зміст якого і передбачає опис зазначених наслідків; натомість, пропонуємо доповнити розділ інформацією щодо характеристики стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу, як це передбачено статтею 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;</p> <p>2) у розділі відсутня інформація щодо напряму відведення дощових стоків з нової зливової каналізації по вул. Косівщинській, вул. Кавалерідзе, вул. Нахімова, вул. Дарвіна, вул. Жуковського, вул. Макаренка в м. Суми; у разі відведення вказаних стоків до поверхневого водного об'єкту пропонуємо доповнити Звіт інформацією щодо ймовірного впливу на його стан.</p>		<p>передбачених проектом Програми, перенесено до розділу 6 Звіту. Розділ 3 викладено в новій редакції, зокрема наведено інформацію щодо визначення, опису та оцінювання наслідків для передбачених статтею 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» складових довкілля.</p> <p>По пункту 2. Будівництво зливової каналізації не підпадає під критерії планованої діяльності згідно ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля», тому аналіз ймовірного впливу не проводився.</p>
6.	Департамент захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації	2.7 Звіт про SEO, Розділ 8	<p>Розділ 8 Звіту потребує доопрацювання у зв'язку з нижченаведеним:</p> <p>1) при описі «нульового сценарію» відсутня конкретна інформація щодо зміни стану довкілля;</p> <p>2) у розділі зазначено, що територіальні та технічні альтернативи Звітом не розглядалися, в той час як альтернативні сценарії повинні бути передбачені проектом документа державного планування, а у звіті про стратегічну екологічну оцінку наводиться опис наслідків для довкілля та обґрунтування обраного варіанту;</p>	Частково враховано	<p>По пункту 1 зауважень. Вказана інформація міститься у підрозділі 2.2. «Прогнозні зміни стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено («нульова альтернатива») розділу 2.</p> <p>По пункту 2. Відповідно до статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Звіт про SEO має містити обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися. В Розділі 8 Звіту про SEO розглянуто «нульову альтернативу». Розгляд територіальної чи технічної</p>

			<p>3) наведені у пункті 8.1 громадське обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, отримані зауваження і пропозиції до проекту Програми, проведення громадського обговорення у процесі його розробки не є методами стратегічної екологічної оцінки;</p> <p>4) відсутня інформація щодо застосування та результатів передбачених заявою про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки цільового аналізу, порівняльного аналізу та аналізу тенденцій.</p>		<p>альтернативи, не проводився. Будь-яка територіальна альтернатива не можлива, так як проект ДДП проводився для конкретної громади, що обмежена територією. Територіальна альтернатива може розглядатися лише при реалізації конкретних проектів відповідно до завдань та заходів проекту ДДП, але така альтернатива буде обмежена межами території громади. Розгляд технічних альтернатив Звітом про СЕО не проводився, оскільки завдання та заходи Програми, шляхи їх реалізації включені до проекту Програми за пропозиціями виконавчих органів Сумської міської ради, підприємств, установ та організацій. Шляхи реалізації завдань обрані відповідно до наявних ресурсів Сумської МТГ. Розгляд технічних альтернатив можливий лише при підготовці та реалізації конкретних проектів відповідно до визначених Програмою завдань та заходів.</p> <p>По пункту 3. Підрозділ 8.1 викладено у новій редакції.</p> <p>По пункту 4. При розробці звіту було проведено оцінку екологічних проблем документу державного планування і потенційного впливу на стан довкілля, проведено SWOT-аналіз та аналіз відповідності Програми екологічним пріоритетам державної екологічної політики.</p>
7	Департамент захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації	2.8 Звіт про СЕО, Розділ 9	<p>Розділ 9 Звіту потребує доопрацювання у зв'язку з нижченаведеним:</p> <p>1) у пунктах 6, 7 таблиці 9.1 зменшення загальної кількості об'єктів природно-заповідного фонду та їх площі позначене як позитивний</p>	Частково враховано	По пункту 1 зауважень. Технічну помилку виправлено, шляхом внесення відповідних змін у пункти 6,7 таблиці 9.1 щодо моніторингу наслідків виконання документа державного планування (показники зменшення загальної кількості об'єктів природно-заповідного фонду та їх

		<p>результат, а збільшення – як негативний, що не відповідає вимогам природоохоронного законодавства;</p> <p>2) розділ доцільно доповнити заходами щодо моніторингу забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, періодичного контролю складу та обсягу стічних вод, розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг всіх ставків та річок на території громади, розроблення проєктів їх водоохоронних зон, посилення на які містяться у розділі 6 Звіту.</p>	<p>площі вказано як негативний результат, а їх збільшення – як позитивний результат, що відповідає вимогам природоохоронного законодавства).</p> <p>По пункту 2. Запропоновані у Звіті заходи з моніторингу наслідків виконання Програми є достатніми для такого типу документа державного планування, який визначає основні пріоритети та завдання в різних напрямках розвитку громади. Проведення більш ґрунтового моніторингу конкретних показників з виявленням їх відхилень від нормативних значень здійснюватиметься в рамках реалізації відповідних спеціальних програм та проєктів.</p> <p>Моніторинг складу стічних вод не включався до переліку показників моніторингу. Інформація щодо показників забруднення, найбільших забруднювачів та фонових концентрацій доступна в щорічній доповіді про стан навколишнього середовища в Сумській області.</p> <p>Розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг всіх ставків та річок на території громади виконуватиметься у вигляді проєктів містобудівної документації. В свою чергу, кожен проєкт містобудівної документації повинен пройти процедуру стратегічної екологічної оцінки. В рамках процедури буде розроблена програма моніторингу реалізації заходів проєкту. Саме тому, включення моніторингу за розробкою технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг всіх ставків та річок є недоцільним.</p>
--	--	---	---

8.	Департамент захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації	2.9 Звіт про СЕО, Розділ 11	<p>Розділ 11 Звіту потребує доопрацювання у зв'язку з нижченаведеним:</p> <p>1) необхідністю приведення у відповідність до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» щодо стислого викладу змісту попередніх розділів Звіту, у тому числі щодо поточного та прогнозного стану довкілля, наявних екологічних проблем і т.д.;</p> <p>2) у розділі зазначено про те, що здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування дасть можливість своєчасно виявляти відхилення від нормативних показників, в той час як запропоновані заходи моніторингу не містять контрольованих показників із зазначенням нормативних значень (ГДК, ГДС, ОБРВ та ін.).</p>	Частково враховано	<p>По пункту 1 зауважень. Додано стислий виклад змісту попередніх розділів Звіту, у тому числі щодо поточного стану довкілля, наявних екологічних проблем тощо</p> <p>По пункту 2. Запропоновані у Звіті заходи з моніторингу наслідків виконання Програми є достатніми для такого типу документа державного планування, який визначає основні пріоритети та завдання в різних напрямках розвитку громади. Проведення більш ґрунтового моніторингу конкретних показників з виявленням їх відхилень від нормативних значень здійснюватиметься в рамках реалізації відповідних спеціальних програм та проєктів.</p>
----	--	-----------------------------	--	--------------------	---

*Враховано, не враховано, враховано частково

ДОДАТКИ

СУМСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

Департамент захисту довкілля та енергетики

майдан Незалежності, 2, м. Суми, 40000, (0542) 62-97-99

E-mail: ecoe@sm.gov.ua Код ЄДРПОУ 43518790

05.12.2022 № 01-17/1783 На № _____ від _____

**Департамент фінансів,
економіки та інвестицій
Сумської міської ради**
e-mail: mfin@smr.gov.ua**Про надання зауважень
та пропозицій**

До Департаменту захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації на розгляд відповідно до процедури стратегічної екологічної оцінки надійшов проєкт документа державного планування «Програма економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» (далі – проєкт Програми) та звіт про його стратегічну екологічну оцінку (далі – Звіт).

За результатами розгляду вищевказаних документів повідомляємо.

У пункті 2.3 розділу 2 Звіту до SWOT-аналізу слабких та сильних сторін проєкту ДДП відносно впливу на довкілля внесені чинники, які не стосуються стану навколишнього природного середовища (зростання цін на енергоносії та інші матеріальні ресурси, нестача інвестиційних ресурсів, дестабілізація сфери пасажирських перевезень та ін.).

Розділ 3 Звіту потребує доопрацювання з огляду на нижченаведене:

1) інформацію щодо ймовірних наслідків для довкілля в результаті реалізації завдань, передбачених проєктом Програми, доцільніше перенести у розділ 6 Звіту, зміст якого і передбачає опис зазначених наслідків; натомість, пропонуємо доповнити розділ інформацією щодо характеристики стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу, як це передбачено статтею 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;

2) у розділі відсутня інформація щодо напрямку відведення дощових стоків з нової зливової каналізації по вул. Косівщинській, вул. Кавалерідзе, вул. Нахімова, вул. Дарвіна, вул. Жуковського, вул. Макаренка в м. Суми; у разі відведення вказаних стоків до поверхневого водного об'єкту пропонуємо доповнити Звіт інформацією щодо ймовірного впливу на його стан.

Розділ 8 Звіту потребує доопрацювання у зв'язку з нижченаведеним:

1) при описі «нульового сценарію» відсутня конкретна інформація щодо зміни стану довкілля;

2) у розділі зазначено, що територіальні та технічні альтернативи Звітом не розглядалися, в той час як альтернативні сценарії повинні бути передбачені

2) у розділі зазначено, що територіальні та технічні альтернативи Звітом не розглядалися, в той час як альтернативні сценарії повинні бути передбачені проєктом документа державного планування, а у звіті про стратегічну екологічну оцінку наводиться опис наслідків для довкілля та обґрунтування обраного варіанту;

3) наведені у пункті 8.1 громадське обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, отримані зауваження і пропозиції до проєкту Програми, проведення громадського обговорення у процесі його розробки не є методами стратегічної екологічної оцінки;

4) відсутня інформація щодо застосування та результатів передбачених заявою про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки цільового аналізу, порівняльного аналізу та аналізу тенденцій.

Розділ 9 Звіту потребує доопрацювання у зв'язку з нижченаведеним:

1) у пунктах 6, 7 таблиці 9.1 зменшення загальної кількості об'єктів природно-заповідного фонду та їх площі позначене як позитивний результат, а збільшення – як негативний, що не відповідає вимогам природоохоронного законодавства;

2) розділ доцільно доповнити заходами щодо моніторингу забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, періодичного контролю складу та обсягу стічних вод, розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж прибережних захисних смуг всіх ставків та річок на території громади, розроблення проєктів їх водоохоронних зон, посилання на які містяться у розділі 6 Звіту.

Розділ 11 Звіту потребує доопрацювання у зв'язку з нижченаведеним:

1) необхідністю приведення у відповідність до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» щодо стислого викладу змісту попередніх розділів Звіту, у тому числі щодо поточного та прогнозного стану довкілля, наявних екологічних проблем і т.д.;

2) у розділі зазначено про те, що здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування дасть можливість своєчасно виявляти відхилення від нормативних показників, в той час як запропоновані заходи моніторингу не містять контрольованих показників із зазначенням нормативних значень (ГДК, ГДС, ОБРВ та ін.).

Враховуючи вищевикладене, пропонуємо скоригувати звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту документа державного планування «Програма економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» відповідно до вищевказаних зауважень та пропозицій.

Додатково повідомляємо, що реалізація завдань, передбачених проєктом Програми, повинна здійснюватись з врахуванням:

1) вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;

2) положень регіональної схеми формування екомережі Сумської області, затвердженої рішенням Сумської обласної ради восьмого скликання 22.12.2021.

Директор Департаменту

Олена Яценко 0679759139

Ірина КАШПУР

**УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
СУМСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
СУМСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

вул. Шишкарівська, 9, м.Суми, 40030, тел./факс (0542) 66-17-90
E-mail: medycyna@sm.gov.ua Код ЄДРПОУ 02013142

06.12.2022 № 01-26/7/1319

На № _____ від _____

**Департамент фінансів, економіки та
інвестицій Сумської міської ради**

**Про розгляд документів
державного планування**

На лист від 16.11.2022 № 2136/04.03.06-06 повідомляємо.

Управлінням охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації
опрацьовано проєкт документу державного планування «Програма
економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади
на 2023 рік». Пропозиції та зауваження відсутні.

Виконуючий обов'язки начальника

Анатолій КОТЛЯР

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
(МІНДОВКІЛЛЯ)**

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035 тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-15,
факс: (044) 206-31-07, E-mail: info@mepr.gov.ua; ідентифікаційний код 43672853

На № 2136/04.03.06-06 від 16.11.2022

**Департамент фінансів, економіки
та інвестицій Сумської міської
ради**
вул. Горького, 21, м. Суми, 10004

Про стратегічну екологічну оцінку

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України розглянуло проєкт Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік (далі – Проєкт), звіт про стратегічну екологічну оцінку (далі – Звіт) та надає наступні зауваження і пропозиції.

У підрозділі «Охорона навколишнього природного середовища» розділу I «Аналіз економічного і соціального становища Сумської міської територіальної громади у 2022 році» Проєкту серед проблемних питань, зокрема зазначено про «виснажливе використання та зменшення біорізноманіття» та «посилення ерозійних процесів ґрунтів».

З урахуванням вищенаведеного у підпункті 2.3.4.1 «Охорона навколишнього природного середовища» розділу II «Мета, пріоритетні напрями, завдання та заходи Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» пропонуємо розглянути доповнення заходами щодо:

створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду (не обмежуючись збереженням та розвитком існуючих) та формування екомережі (уточнивши захід щодо «збільшення площі зелених насаджень, належне утримання та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду»);

консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель;

відтворення лісів, створення нових та реконструкції існуючих полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень;

відновлення лучних, водно-болотних та інших антропогенно змінених екосистем;

створення і відновлення сіножатей та пасовищ;

реалізації добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель.

ЦД
Міндовкілля
№25/5-21/16573-22 від 02.12.2022
КФП: Крамаренко О. В. 02.12.2022 13:03
26B2648A1D33032E1040000009AA43400B50DA900
Сертифікат дієвий з 21.09.2022 00:00 до 20.09.2024 23:59

Зміст перелік та відповідних заходів пропонується взаємоузгодити із завданнями 4 та 5 підпункту 2.3.4.1 «Охорона навколишнього природного середовища» таблиці – додатку до Проекту.

У Проекті та Звіті пропонуємо додатково врахувати наявність:

Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;

Плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р;

рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (далі - НРДЗ) за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах», а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямками «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ» (<https://mepr.gov.ua/news/32479.html>). Відповідні завдання і заходи щодо НРДЗ також зазначені у рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 № 111/2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації»;

Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;

Плану заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;

Національної економічної стратегії, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;

Державної стратегії управління лісами України до 2035 року та операційним планом її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;

Цілей Сталого Розвитку, затверджених 70-ю сесією Генеральної асамблеї ООН (резолюція від 25.09.2015 70/1), серед іншого з урахуванням Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку»;

Рію - Конвенцій та інших міжнародних угод природоохоронного спрямування.

У Звіті пропонуємо додатково опрацювати наведення повної та взаємоузгодженої між окремими розділами інформації щодо визначення, опису

та оцінювання наслідків для всіх передбачених статтею 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» складових довкілля - флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодії цих факторів. Зокрема, не наведена інформація щодо матеріальних активів та об'єктів культурної спадщини.

Інформацію щодо природоохоронних територій та об'єктів, впливу на них та наслідків для них пропонуємо уточнити, з урахуванням визначення згідно з пунктом 9 додатку до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» («Природоохоронні території та об'єкти - території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО»).

У Проекті в таблиці «Кількісні та якісні показники діяльності» розділу 2.3.4.1. в даних «Кількість територій та об'єктів ПЗФ, на яких реалізовано заходи зі збереження об'єктів природно-заповідного фонду» вказано 7 од., у п. 3 Завдання 4. розділу 2.3.4.1. перераховано також 7 об'єктів природно-заповідного фонду, а у пункті 2.1.5. Звіту вказано, що «На території СМТГ обліковуються 16 територій та об'єктів природно-заповідного фонду, площею 973,5 га, що становить 2,7 % від загальної площі території СМТГ». Зазначене потребує приведення у відповідність даних щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду в межах територіальної громади

Оскільки на території громади розташована територія Смарагдової мережі UA0000303 – Upper Psel river valley, матеріали потрібно доповнити її описом, зазначити, яким чином впливатиме планована діяльність на територію Смарагдової мережі та описати, які заходи заплановано вжити для зменшення або запобігання впливу на територію Смарагдової мережі.

При цьому, відомості щодо територій та об'єктів екомережі, слід наводити з урахуванням переліку складових структурних елементів екомережі, який визначений статтею 5 Закону України «Про екологічну мережу України».

У розділі 8 Звіту розглянуто лише одну альтернативу, а саме нульовий сценарій.

Відсутність опису альтернативних сценаріїв не дозволить виконати вимогу частини 6 статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон), відповідно до якої замовник у довідці про консультації обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду.

Розділ 9 Звіту має відповідати вимогам пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272, у розділі мають бути наведені:

зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;

цільові значення кількісних та якісних показників, відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

цільові значення кількісних та якісних показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;

періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;

засоби і способи виявлення замовником наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Насамкінець нагадуємо, що замовник має забезпечити інформування про затвердження Програми відповідно до вимог статті 16 Закону.

Заступник Міністра

Олена КРАМАРЕНКО

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«СУМСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ ТА
ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ
МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»

код ЄДРПОУ 38523259

E-mail: sumy_ole@ukr.net, web: <http://www.ses.sumy.ua>

06.12.2022р. № 02-5/2203

На № 2136/04.03.06-06 до МОЗ від 16.11.2022р.

Сумська міська рада
Департамент фінансів, економіки та інвестицій
Директору
Світлані ЛИПОВІЙ

Копія:

Директорат громадського здоров'я та
профілактики захворювань МОЗ України
Генеральному директору
Олексію ДАНИЛЕНКУ

**Про розгляд документів
державного планування
(в межах компетенції)**

На лист до Міністерства охорони здоров'я повідомляю, що ДУ «Сумський ОЦКПХ МОЗ» в межах компетенції розглянутий проєкт документів державного планування в складі: «Програма економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» (Програма), заходи з реалізації її завдань, перелік інвестиційних проєктів, які передбачається реалізувати у 2023 році, перелік цільових (комплексних) програм на визначений термін, показники дохідної частини бюджету Сумської міської територіальної громади та джерела надходження коштів (додатки 2,3), перелік об'єктів будівництва, реконструкції за рахунок коштів бюджету розвитку бюджету, а також «Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту документа державного планування», повідомлення про його оприлюднення.

Матеріали розгляду 29.11.2022р. за №03/2148 направлені для узагальнення Управлінню охорони здоров'я Сумської ОДА та замовнику.

Додаток: матеріали оцінки на 2 стор.

Генеральний директор

Володимир ЗБАРАЗЖСЬКИЙ

Микола Торгачов М.М. 066 596 83 96

на № 2136/04.03.06-06 від 16.11.2022
Департамент фінансів, економіки та
інвестицій Сумської міської ради

Про розгляд документів
державного планування
місцевого рівня
(в межах компетенції)

На виконання вимог ст.4,8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» розглянуто документи державного планування: «Програма економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» (Програма), заходи з реалізації її завдань, перелік інвестиційних проєктів, які передбачається реалізувати у 2023 році, перелік цільових (комплексних) програм на визначений термін, показники дохідної частини бюджету Сумської міської територіальної громади, показники надходження коштів (додатки 2,3), перелік об'єктів будівництва, реконструкції за рахунок коштів бюджету розвитку бюджету, а також «Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту документа державного планування», повідомлення про його оприлюднення.

Встановлено.

Згідно наданих матеріалів основною ціллю Програми є забезпечення комплексного відновлення та подальшого розвитку Сумської міської територіальної громади у 2023 році за рахунок втілення державної політики розвитку громади через спільну реалізацію інтересів влади, громади та бізнесу з урахуванням завдань та положень інших документів державного планування, зокрема:

Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року, затвердженої рішенням Сумської міської ради від 24 грудня 2019 року № 6246-МР;

Стратегії розвитку Сумської області на 2020-2024 роки, затвердженої розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації - керівника обласної військової адміністрації від 18.07.2022 року №228 –ОДА;

Проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік (законопроект №8000 від 14.09.2022 року).

Програма містить детальний аналіз економічного і соціального становища Сумської міської територіальної громади у 2022 році, у ній визначено, що з моменту повномасштабного вторгнення російської федерації зусилля влади та громади були, в першу чергу, спрямовані на підтримку

обороздатності, територіальної оборони, функціонування об'єктів критичної інфраструктури, транспорту, закладів охорони здоров'я та соціального захисту населення громади, а також задоволення гуманітарних потреб, в т.ч. внутрішньо переміщених осіб.

У розглянутій документації приділяється значна увага відновленню об'єктів житлового фонду, пошкоджених під час воєнних дій, а також підготовці до опалювального сезону. В найближчій перспективі прогнозується збереження пріоритетності вказаних напрямків роботи, а також реалізації заходів щодо забезпечення енергетичної безпечності громадян, роботи промислових підприємств в умовах воєнного стану, посилення співпраці з донорськими організаціями європейських держав та іншими міжнародними партнерами щодо розбудови та модернізації інфраструктури громади.

Приділяється увага питанням реалізації проєктів повоєнного соціально-економічного розвитку, подолання безробіття, створення робочих місць та умов для повернення людей, які виїхали за межі громади.

Всього в складі Програми передбачається реалізація 32 цільових (комплексних) програм з визначенням джерел та обсягів фінансування передбачених заходів. Термін реалізації Програми – 2023 рік.

Враховуючи, що «Програма економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік» розроблена в складній соціально-економічній ситуації під час воєнного стану через військову агресію російської федерації з урахуванням наявних матеріально-технічних ресурсів та фінансових можливостей громади, вважаю за можливе документацію підтримати у наданій редакції.

Рекомендую після закінчення воєнного стану повернутися до розгляду та реалізації заходів санітарно-гігієнічного забезпечення окремих населених пунктів громади, які визначені у висновку Управління охорони здоров'я області при розгляді аналогічної Програми громади на 2022 рік (дивись наш лист на адресу Департаменту за №03/1459 від 07.12.2021 року), а також акцентувати увагу на будівництві екологічно важливих для м. Суми об'єктів, а саме міських очисних споруд та полігону твердих побутових відходів.

Остаточне формування Програми необхідно провести з урахуванням пропозицій громадського обговорення.